

B1 – 2

Bora ERDAĞI

Araş. Gör.

Kocaeli Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fak. Felsefe Böl.

DENEYİM ya da “*MEMENTO VIVERE*” YOKLUĞU

Bu makalede ilk olarak “birey”, “kişi”, ve “özne” kavramlarının hem etimolojik hem de tarihsel bağlam içerisindeki anlamı belirlenecektir. Bu belirleme aracılığıyla “entelektüel”, “akademisyen” ve “politik özne olarak insan”ın neliğine ilişkin köktenci bir tutum geliştirilecektir. Köktencilikten kasıt, söz konusu edilen eylem ya da işin taşıyıcıları ya da eyleyenleri olarak insanın “deneyim”, “yaşama anımsama” ve “eleştiri pratikleri” açısından (eleştiri) nesnesi ile olan ilişkisinin nasıl olduğunun belirlenmesidir/açığa serilmesidir.

Bu makalede ikinci olarak, eleştirel düşünce eksikliğinin kaynağı araştırılacaktır. Eksiklik açısından deneyim ve *memento vivere* yok(sun)luğunun önemi tartışılacaktır. Deneyim olmaksızın eleştiri ve onun nesnesine yönelmek, anımsama olmadan nesnenin yeniden düşünülmesinin ve kurulmasının olanaksızlığını göz ardı etmek mümkündür. Çünkü ters yönde bir eğilim eleştiriye “sıradanlaştırmak”tır. Bu sıradanlaşma düşünce ve eylemin nesnesiz ya da nesneyle karşılaşmaktan çekinen belirli türden düşüncülerin egemenliğini güçlendireceği için yaşamsal bir öneme sahiptir! Bu anlamıyla gündelik hayatta ortaya çıkan yozlaşma, çöküş, parçalanma, tikelleşme, somutluk ya da tersinden homojen, boş, soyut ve bütüncül yaklaşımlar, bu sürecin egemenliğini belirgin olarak görünür kılan kavramlardır.

O halde bu makalede sonuç olarak tartışılacak olan, eleştirel düşüncenin ve eylemin öznesi ve nesnesinin nasıl ele geçirileceğidir. Her ne kadar makaledeki sorgulamalar daha çok çağdaş yazarlar; Walter Benjamin, Michel Foucault, Terry Eagleton, Paul Virno ve Michel Löwy aracılığıyla yapılacaksa da temel tez olarak kapitalizmin iptal ettiği hafızanın, hatıranın maddi gücüyle -yani trajik öznenin bütünlüğünde en açık anlaşılabilirliğe sahip deneyimin kendi gücüyle- yeniden ele geçirilebileceğidir. Ancak o zaman gerçek bir eleştirinin ve deneyimin aktarılmasının önü açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: eleştiri, kişi, entelektüel, deneyim, *memento vivere*(yaşamı anımsama)

Kaynaklar:

- Benjamin, Walter. “The Concept of Criticism in German Romanticism”, Selected Writings Volume I içinde (1913-1926), Derleyen Marcus Bullock & Michael W. Jennings, (London: Harvard Univ. Press, 1996).
- Benjamin, Walter. “The Theory of Criticism”, Selected Writings Volume I içinde (1913-1926), Derleyen Marcus Bullock & Michael W. Jennings, (London: Harvard Univ. Press, 1996).
- Clauson, Sir Gerard. An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish, (London: Oxford at the Clarendon Press, 1972).
- Eagleton, Terry. Eleştirinin Görevi, Çeviren İsmail Serin, (Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 1998).
- Eagleton, Terry. Eleştiri ve İdeoloji, Çeviren Esen Tarım & Serhat Öztöpaş, (İstanbul: İletişim Yayınları, 1985).
- El-Hayatî, Abdülgaaffar. Hayata Dair Meseleler, Çeviren Osman Fuad, (İskenderiye: Mesele Neşriyat, 1896).

- Foucault, Michel. Entelektüelin Siyasi İşlevi: Seçme Yazılar I, Çeviren I. Ergüden, O. Akınhay, F. Keskin, (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2000).
- Foucault, Michel. Kelimeler ve Şeyler: İnsanbilimlerinin Bir Arkeolojisi, Çeviren M. Ali Kılıçbay, (Ankara: İmge Kitabevi, 2001).
- Glare, P.G.W. Oxford Latin Dictionary, (London: Oxford University Press, 1976).
- Lampe D.D., G.W.H. A Patristik Greek Lexicon, (London: Oxford University Press, 1961).
- Liddell D.D., Henry Georg. & Scott D.D., Robert. A Greek English Lexicon, (London: Oxford University Press, 1953).
- Lukács, Georg. Roman Kuramı, Çeviren Cem Soydemir, (İstanbul: Metis Yayınları, 2003).
- Löwy, Michel& Robert Sayre. İsyan ve Melankoli Moderniteye Karşı Romantizm, Çeviren Işık Ergüden, (İstanbul: Versus Kitap Yayıncılık, 2007).
- Löwy, Michel, Fire Alarm, (London: Verso Boks, 2006).
- Onions, C. T. The Oxford Dictionary of English Etymology, (London: Oxford University Press, 1966).
- Peters, F. E. Greek Philosophical Terms, (New York: New York University Press, 1967).
- Virno, Paul. "Eleştirel Düşünce Geleneği", İtalyada Radikal Düşünce içinde, Derleyen Selen Göbelez & Sinem Özer, (İstanbul: Otonom Yayıncılık, 2005)